

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه

دانشکده بهداشت

گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

طرح درس پاتولوژی جغرافیایی

| نام درس: پاتولوژی جغرافیایی | موضوع جلسه: تدریس               | مدت زمان جلسه: ۹۰ دقیقه                    | پیش نیاز جلسه: ندارد      |
|-----------------------------|---------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------|
| دانشکده: بهداشت             | گروه: بهداشت عمومی              | رشته و مقطع تحصیلی:<br>کارشناسی ناپیوسته   | نام مدرس: دکتر فاطمه رجعی |
| سال تحصیلی: ۴۰۰-۴۰۱         | ترم تحصیلی: نیم سال اول<br>۱۴۰۰ | روز و ساعت برگزاری جلسه:<br>چهارشنبه ۱۴-۱۶ |                           |

### هدف کلی درس:

هدف کلی از ارائه این درس آشنایی چگونگی تأثیر گذاری عوامل اقلیمی و آب و هوایی بر روی سلامت انسانها و نیز الگوی بیماریهای شایع در مناطق مختلف کشور می باشد تا در برنامه ریزیهای مربوط به کنترل بیماریها به عوامل طبیعی و اقلیمی بوجود آورنده آنها توجه بیشتری داشته باشند.

### اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

۱. مقدمه و تعریف پاتولوژی جغرافیایی
۲. پیشینه تاریخی پاتولوژی جغرافیایی و نقش آن در سلامت
۳. پاتولوژی اقلیمی و عوامل اقلیمی و تأثیر آن بر سلامتی (گرم، سرما، رطوبت و تابش خورشید)
۴. محیط طبیعی و نقش آن در سلامتی وراثت اقلیمی وراثت محیطی
۵. آلاینده های آب و بیماری های ناشی از آن
۶. آلاینده های خاک و بیماری های ناشی از آن
۷. بیماری های ژئوزئیک
۸. پاتولوژی جغرافیایی کشور ایران پوشش گیاهی
۹. بندپایان ایران و راسته جونندگان
۱۰. پاتولوژی جغرافیایی منطقه غربی مرکزی سواحل دریای خزر
۱۱. پاتولوژی جغرافیایی منطقه شرقی سواحل دریای خزر
۱۲. پاتولوژی جغرافیایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان
۱۳. پاتولوژی جغرافیایی منطقه کوهستانی مرتفع
۱۴. بازپیدی، نوپیدی، و ناپیدی بیماریها
۱۵. اطلاعات جغرافیایی GIS کاربردهای آن
۱۶. عناصر اصلی تشکیل دهنده GIS و کاربرد GIS در حوزه سلامت

هدف کلی جلسه اول:

آشنایی با مقدمه و تعریف پاتولوژی جغرافیایی

#### **اهداف رفتاری جلسه اول**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد:**

- فراگیران قادر باشند اقلیم را تعریف و اجزاء آن را نام ببرند.
- فراگیران قادر باشند پاتولوژی جغرافیایی را تعریف کنند.
- فراگیران قادر باشند پیشینه تاریخی پاتولوژی جغرافیایی را بیان نمایند

##### **هدف کلی جلسه دوم :**

آشنایی با پیشینه تاریخی پاتولوژی جغرافیایی و نقش آن در سلامت

#### **اهداف رفتاری جلسه دوم**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

- فراگیران قادر باشند محیط طبیعی را تعریف کنند.
- فراگیران قادر باشند فرایند انتخاب طبیعی را با ذکر مثال تشریح نمایند.

##### **هدف کلی جلسه سوم :**

دانشجویان با پاتولوژی اقلیمی و عوامل اقلیمی و تاثیر آن بر سلامتی (گرما، سرما، رطوبت و تابش خورشید) آشنا شوند.

#### **اهداف رفتاری جلسه سوم**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند بیماریهای منتقله از طریق آلاینده های آب را نام ببرند

##### **هدف کلی جلسه چهارم :**

دانشجویان با محیط طبیعی و نقش آن در سلامتی وراثت اقلیمی وراثت محیطی آشنا شوند

#### **اهداف رفتاری جلسه چهارم**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند بیماریهای ژئوژنیک شایع را با ذکر علل توضیح دهند.

##### **هدف کلی جلسه پنجم :**

دانشجویان با آلاینده های آب و بیماری های ناشی از آن آشنا شوند

#### **اهداف رفتاری جلسه پنجم**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند بیماریهای منتقله از طریق آلاینده های آب را نام ببرند

##### **هدف کلی جلسه ششم :**

آشنایی با آلاینده های خاک

#### **اهداف رفتاری جلسه ششم**

##### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند نقش آلاینده های خاک در بیماریزایی انسان تشریح نمایند

سمومی که در خاک تجمع می یابند را نام ببرد

بیماریهای منتقله از راه خاک را بشناسد و از سایر بیماریهایتمایز دهد.

##### **هدف کلی جلسه هفتم :**

دانشجویان با بیماری های ژئوژنیک آشنا شوند

#### **اهداف رفتاری جلسه هفتم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

بیماریهای ژئوژنیک را شناخته و تاثیر عوامل مختلف روی این بیماری ها را شرح دهد  
ارتباط بیماریهای غیرواگیر را با عوامل محیطی شرح دهد  
شواهد جدید بر اساس آخرین مطالعات در این زمینه را از سازمان جهانی بهداشت تشخیص دهد.

### **هدف کلی جلسه هشتم :**

آشنایی با پاتولوژی جغرافیایی کشور ایران و پوشش گیاهی آن

### **اهداف رفتاری جلسه هشتم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

نقش عوامل توپوگرافی و اقلیم در پراکنش پوشش گیاهی را شرح دهد.  
پوشش گیاهی ایران را بر اساس عوامل محیطی طبقه بندی نماید.

### **هدف کلی جلسه نهم :**

آشنایی بندپایان ایران و راسته جوندگان

### **اهداف رفتاری جلسه نهم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند بندپایان و جوندگان تاثیرگذار در انتشار بیماریها در ایران را شرح دهند.

### **هدف کلی جلسه دهم :**

پاتولوژی جغرافیایی منطقه غربی مرکزی سواحل دریای خزر

### **اهداف رفتاری جلسه دهم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند حداقل سه مورد از بیماریهای شایع در منطقه غربی مرکزی ساحل خزر را توضیح دهند  
خصوصیات بیماریهای منطقه غربی مرکزی دریای خزر و شیوع بروز و اپیدمیولوژی آن را بدانند

-

### **هدف کلی جلسه یازدهم**

پاتولوژی جغرافیایی منطقه شرقی سواحل دریای خزر

### **اهداف رفتاری جلسه یازدهم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند حداقل دو مورد از بیماریهای شایع در سواحل شرقی دریای خزر را نام ببرند.  
دانشجویان عوامل موثر در پاتولوژی منطقه شرقی سواحل دریای خزر را بشناسند

### **هدف کلی جلسه دوازدهم :**

پاتولوژی جغرافیایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان

### **اهداف رفتاری جلسه دوازدهم**

### **دانشجو در پایان باید قادر باشد**

فراگیران قادر باشند حداقل دو مورد از بیماریهای شایع در سواحل خلیج فارس و دریای عمان را توضیح دهند.  
اپیدمیولوژی بیماری شایع در سواحل خلیج فارس را ذکر نماید.  
میزان های بروز شیوع و مرگ ناشی از بیماریهای شایع در سواحل خلیج فارس را طبقه بندی کند.  
بار بیماری های شایع در سواحل خلیج فارس را با سایر بیماریهای شایع مقایسه نماید

### **هدف کلی جلسه سیزدهم**

### اهداف رفتاری جلسه سیزدهم

#### دانشجو در پایان باید قادر باشد

فراگیران قادر باشند حداقل دو مورد از بیماریهای شایع در مناطق کوهستانی مرتفع را نام ببرند. اپیدمیولوژی بیماری شایع در منطقه کوهستانی مرتفع را ذکر نماید. میزان های بروز شیوع و مرگ ناشی از بیماریهای شایع منطقه کوهستانی مرتفع را طبقه بندی کند. بار بیماری های شایع در منطقه کوهستانی مرتفع را با سایر بیماریهای شایع مقایسه نماید

### هدف کلی جلسه چهاردهم :

بازپدیدى، نوپدیدى، و ناپدیدى بیماریها

### اهداف رفتاری جلسه چهاردهم

#### دانشجو در پایان باید قادر باشد

بازپدیدى، نوپدیدى، و ناپدیدى بیماریها را در جهان و ایران شرح دهد  
آخرین شواهد اپیدمیولوژی کورونا و ویروس ۲۰۲۰ بر اساس اقلیم جغرافیایی در جهان را شرح دهد.  
آخرین شواهد اپیدمیولوژی کورونا و ویروس ۲۰۲۰ بر اساس اقلیم جغرافیایی در ایران را شرح دهد.

### هدف کلی جلسه پانزدهم

اطلاعات جغرافیایی GIS کاربردهای آن

### اهداف رفتاری جلسه پانزدهم

#### دانشجو در پایان باید قادر باشد

فراگیران قادر باشند GIS را تعریف کنند.  
فراگیران قادر باشند کاربردهای GIS را نام ببرند.  
موارد استفاده از داده ها و نحوه تفسیر نقشه های جغرافیایی بر اساس GIS را ذکر نمایند.

### هدف کلی جلسه شانزدهم

عناصر اصلی تشکیل دهنده GIS و کاربرد GIS در حوزه سلامت

### اهداف رفتاری جلسه شانزدهم

#### دانشجو در پایان باید قادر باشد

فراگیران قادر باشند با ذکر مثال کاربرد GIS در حوزه سلامت را شرح دهند.  
- فراگیران قادر باشند عناصر اصلی تشکیل دهنده GIS را بیان نمایند.  
- با نرم افزار GIS و داده های ورودی آن آشنا شوند.

## مقررات درس و انتظارات از دانشجو:

### از دانشجویان محترم انتظار می رود:

- ۱- حضور منظم و دقیق در جلسات درس داشته باشند.
- ۲- در فعالیت های آموزشی آنلاین مشارکت نمایند.
- ۳- در هر جلسه آمادگی پاسخ گویی به سؤالات مبحث قبلی را داشته باشند.
- ۴- از منابع معتبر علمی استفاده نمایند.
- ۵- تکالیف را در سامانه نوید بارگذاری نمایند
- ۶- پیش مطالعه ، تحقیق ، مشارکت در بحث داشته باشد

### سنجش و ارزشیابی

| آزمون            | روش آزمون                                 | نمره | تاریخ        | ساعت                         |
|------------------|-------------------------------------------|------|--------------|------------------------------|
| تکالیف کلاسی     | پرسش و پاسخ، انجام<br>تکالیف محوله و کویز | ۵    | هر جلسه کلاس |                              |
| آزمون میان دوره  | آزمون کتبی                                | ۵    | ۱۴۰۰/۸/۲۶    | چهارشنبه<br>۱۶-۱۴            |
| آزمون پایان دوره | آزمون کتبی                                | ۱۰   |              | بر اساس هماهنگی<br>بین آموزش |

## جدول زمانبندی درس

روز و ساعت جلسه: یکشنبه ها ساعت (۱۴-۱۶) سامانه نوید و استفاده از شبکه های مجازی (اسکایپ)

| جلسه | موضوع درس                                                                             | مدرس             | روش تدریس                                              | وسیله کمک آموزشی                         |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------|--------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| ۱    | مقدمه و تعریف پاتولوژی جغرافیایی                                                      | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی                                         | کامپیوتر، استفاده از آموزش مجازی         |
| ۲    | پیشینه تاریخی پاتولوژی جغرافیایی و نقش آن در سلامت                                    | دکتر فاطمه رجعتی | بحث گروهی و سخنرانی تعاملی<br>با استفاده از اسکایپ     | کامپیوتر، توسط نرم افزار های آفیس و پرزی |
| ۳    | پاتولوژی اقلیمی و عوامل اقلیمی و تاثیر آن بر سلامتی (گرما، سرما، رطوبت و تابش خورشید) | دکتر فاطمه رجعتی | یادگیری مشارکتی                                        | نرم افزار های آفیس                       |
| ۴    | محیط طبیعی و نقش آن در سلامتی وراثت اقلیمی وراثت محیطی                                | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی<br>با استفاده از اسکایپ                 | کامپیوتر، توسط نرم افزار های آفیس        |
| ۵    | آلاینده های آب و بیماری های ناشی از آن                                                | دکتر فاطمه رجعتی | یادگیری مشارکتی<br>با استفاده از سامانه نوید           | کامپیوتر، توسط نرم افزار های آفیس        |
| ۶    | آلاینده های خاک و بیماری های ناشی از آن                                               | دکتر فاطمه رجعتی | بحث گروهی و سخنرانی تعاملی                             | نرم افزار های آفیس و پرزی                |
| ۷    | بیماری های ژئوژنیک                                                                    | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی و بحث گروهی                             | کامپیوتر توسط نرم افزار های آفیس         |
| ۸    | پاتولوژی جغرافیایی کشور ایران پوشش گیاهی                                              | دکتر فاطمه رجعتی | یادگیری مشارکتی<br>جلسات کار عملی با استفاده از اسکایپ | برگه های یادگیری                         |
| ۹    | بندپایان ایران و راسته جوندگان                                                        | دکتر فاطمه رجعتی | یادگیری مشارکتی                                        | برگه های یادگیری                         |
| ۱۰   | پاتولوژی جغرافیایی منطقه غربی مرکزی سواحل دریای خزر                                   | دکتر فاطمه رجعتی | کلاس وارونه، بحث گروهی                                 | کامپیوتر،                                |
| ۱۱   | پاتولوژی جغرافیایی منطقه شرقی سواحل دریای خزر                                         | دکتر فاطمه رجعتی | حضور در جلسات مشاوره مراکز بهداشتی درمانی              | برگه های یادگیری                         |
| ۱۲   | پاتولوژی جغرافیایی سواحل خلیج فارس و دریای عمان                                       | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی و بحث گروهی در اسکایپ                   | کامپیوتر، توسط نرم افزار های آفیس        |
| ۱۳   | پاتولوژی جغرافیایی منطقه کوهستانی مرتفع                                               | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی و بحث گروهی                             | کامپیوتر،                                |
| ۱۴   | بازپیدی، نوپیدی، و ناپیدی بیماریها                                                    | دکتر فاطمه رجعتی | یادگیری مشارکتی                                        | برگه های یادگیری                         |

|    |                                                       |                  |                            |           |
|----|-------------------------------------------------------|------------------|----------------------------|-----------|
| ۱۵ | اطلاعات جغرافیایی GIS کاربردهای آن                    | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی             | کامپیوتر، |
| ۱۶ | عناصر اصلی تشکیل دهنده GIS و کاربرد GIS در حوزه سلامت | دکتر فاطمه رجعتی | کلاس وارونه و بحث گروهی    | کامپیوتر  |
| ۱۷ | مشاوره و اهمیت آن در فعالیتهای آموزش بهداشت.          | دکتر فاطمه رجعتی | سخنرانی تعاملی و بحث گروهی | کامپیوتر، |

## منابع

- پاتولوژی جغرافیایی ایران، اصول و مبانی - زردشت هوشور - جهاد دانشگاهی (دانشگاه مشهد) ( ۱۳۸۱)
- مقدمه ای بر جغرافیای پزشکی در ایران- زردشت هوشور- انتشارات جهاد دانشگاهی - ۱۳۷۰
- کتاب جامع بهداشت عمومی- فصل ۹ / گفتار ۱ / دکتر حسین حاتمی، دکتر ایرج موبدی-مقدمه ای بر پزشکی جغرافیایی ایران
- کتاب جامع بهداشت عمومی- فصل ۹ / گفتار ۱۴ / دکتر حسین حاتمی - نوپدیدی و بازپدیدی بیماری ها و تاثیر آن بر بهداشت عمومی
- کتاب جامع بهداشت عمومی- فصل ۹ / گفتار ۱۳ / دکتر مسعود مردانی، دکتر اورنگ ایلامی -بهداشت سفر
- آخرین آمار منتشره پراکندگی بیماریها در ایران- سایت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- اصول پیشگیری و مراقبت از بیماریها- دکتر سید محمد طباطبایی و همکاران- انتشارات روح قلم